DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 23 mars 2006 *

I mål C-237/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Tribunale di Cagliari (Italien), genom beslut av den 14 maj 2004 som inkom till domstolen den 7 juni 2004, i målet mellan

Enirisorse SpA

mot

Sotacarbo SpA,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna R. Schintgen (referent), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris och G. Arestis,

* Rättegångsspråk: italienska.

generaladvokat: M. Poiares Maduro,
justitiesekreterare: byrådirektören K. Sztranc,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 27 oktober 2005,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Enirisorse SpA, genom G. Dore och C. Dore, avvocati,

— Sotacarbo SpA, genom F. Angioni, D. Scano, G.M. Roberti och I. Perego, avvocati,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom V. Di Bucci och E. Righini, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 12 januari 2006 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 43 EG, 44 EG, 48 EG, 49 EG och följande artiklar angående etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, liksom tolkningen av artikel 87 EG.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Enirisorse SpA (nedan kallat Enirisorse) och Sotacarbo SpA (nedan kallat Sotacarbo), som rör Sotacarbos vägran att återbetala ett belopp motsvarande värdet av de aktier som Enirisorse innehade i Sotacarbo vid sitt utträde ur detta bolag.

Tillämpliga nationella bestämmelser

3 Artikel 2437 i den italienska civillagen har följande lydelse:

"De delägare som motsätter sig beslut om att ändra bolagets verksamhetsföremål eller bolagsform eller att överföra huvudkontoret till utlandet har rätt att utträda ur bolaget och erhålla återbetalning för sina aktier, till det genomsnittspris som tillämpats under de sex senaste månaderna, om aktierna är noterade på börsen eller, i motsatt fall, i förhållande till de tillgångar i bolaget som framgår av balansräkningen för det senaste räkenskapsåret.

Utträdesförklaringen skall delges genom rekommenderat brev av de delägare som deltagit i bolagsstämman senast tre dagar efter det att denna avslutats, och av de delägare som inte deltagit i bolagsstämman senast fjorton dagar efter det att beslutet inskrevs i registret över företagsbeslut.

Varje klausul som utesluter rätten till utträde eller som medför att utövandet av denna rätt sker till mindre fördelaktiga villkor är ogiltig."

4 I artikel 5 i lag nr 351 av den 27 juni 1985 (GURI nr 166 av den 16 juli 1985, s. 5019) (nedan kallad lag nr 351/1985) föreskrivs följande:

"1. ENI, ENEL och ENEA har rätt att bilda ett aktiebolag, vars verksamhetsföremål är att utveckla ny och avancerad teknologi för kolanvändning (berikning, förbränningstekniker, kondensering, förgasning, kolkemi, m.m.) genom

a) att på Sardinien inrätta det forskningscenter som avses i artikel 1 m i lag nr 110 av den 9 mars 1985,

b) planera och uppföra anläggningar som möjliggör teknologiska innovationer vid kolanvändning,

c) uppföra industrianläggningar i syfte att använda kol till annat än förbränning.

2. Kostnaderna för att bilda det aktiebolag som avses i denna artikel skall belasta de anslag som föreskrivs i artikel 6 i denna lag.

...

4. De enheter som avses i punkt 1 i förevarande artikel har rätt att, antingen med eget kapital eller med hjälp av medel som ställs till deras förfogande genom lag, bidra till den investering som är nödvändig för att genomföra den industriella fasen av den planerade utvecklingen av avancerad teknologi för kolanvändning.

..."

5 I artikel 6 i lag nr 351/1985 föreskrivs att "de kostnader som följer av tillämpningen av denna lag skall, med ett belopp på 80 miljarder ITL för år 1985, 90 miljarder ITL för år 1986 och 100 miljarder ITL för år 1987, bestridas genom motsvarande minskning av de anslag som, vad avser treårsbudgeten 1985–1987, inskrivits i kapitel 9001 i finansministeriets prognoser för budgetåret 1985 med utnyttjande av reserven 'Åtgärder till stöd för regionen Sardinien i fråga om minerala energikällor som ersättning för den övergripande planen för metanisering'."

6 I artikel 7.4 och 7.5 i lag nr 140 av den 11 maj 1999 (GURI nr 117 av den 21 maj 1999, s. 4) (nedan kallad lag nr 140/1999) föreskrivs följande:

"4. ENI och ENEL har rätt att utträda ur det aktiebolag som avses i artikel 5.1 i lag nr 351 av den 27 juni 1985 och som bildats för att utveckla ny och avancerad teknologi för användning av kol som utvunnits i kolfälten i Sulcis, efter återbetalning av de ännu inte betalda andelarna.

5. Det bolag som avses i punkt 4 skall inom 90 dagar från denna lags ikraftträdande framlägga en ny verksamhetsplan för att kunna fortsätta sin verksamhet."

7 Artikel 33 i lag nr 273 av den 12 december 2002 (ordinarie tillägg till GURI nr 293 av den 14 december 2002) (nedan kallad lag nr 273/2002) har följande lydelse:

"För att säkerställa att Sotacarbo har de finansiella medel som erfordras för att genomföra den verksamhetsplan som avses i artikel 7.5 i lag nr 140 av den 11 maj 1999, skall delägarna i detta bolag betala de andelar som ännu inte betalats inom sextio dagar från den dag då denna lag träder i kraft och de får utträda ur bolaget endast efter att ha avsagt sig all rätt till bolagets tillgångar och efter att ha överlämnat resterande aktier i bolaget. Till Sotacarbo SpA redan framförda utträdesförklaringar enligt artikel 7.4 i nämnda lag nr 140 av den 11 maj 1999 kan återkallas inom trettio dagar från den dag då denna lag träder i kraft. Efter det att denna frist har löpt ut skall utträdet anses fullbordat och den utträdande delägaren anses ha samtyckt till de ovan nämnda villkoren."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Det bolag som avses i artikel 5 i lag nr 351/1985 bildades under firman Sotacarbo. Aktieägare var tre offentligrättsliga organ. (Ente nazionale idrocarburi, nedan kallat ENI, Ente nazionale per l'energia elettrica, nedan kallat ENEL, och Comitato nazionale per la ricerca e lo sviluppo dell'energia nucleare e delle energie alternative, nedan kallat ENEA). Det följer av artikel 6 i denna lag att bildningen av bolaget Sotacarbo finansierades av staten.

9 År 1987 betalade ENI till Sotacarbo ett belopp på 12 708 900 033 ITL som kapitaltillskott för inrättandet av ett kolforskningscenter på Sardinien.

10 År 1992 privatiserades ENI och ENEL och ombildades till aktiebolag. ENI, som inte längre ville behålla sin andel i Sotacarbo, överförde aktierna i nämnda bolag till sitt dotterbolag Enirisorse. Enirisorse utövade med stöd av artikel 7.4 i lag nr 140/1999 sin rätt till utträde ur Sotacarbo och vidtog åtgärder för betalning av ett belopp motsvarande dess ännu ej betalda andelar. Samtidigt begärde Enirisorse återbetalning för sina aktier i förhållande till Sotacarbos tillgångar.

11 Sotacarbo efterkom inte denna begäran och meddelade Enirisorse den 12 mars 2001 att det på den extra bolagsstämma som hade hållits den 12 februari samma år hade beslutats att Enirisorses aktier skulle dras in utan att ersättning för deras värde erlades.

12 Enirisorse väckte talan vid Tribunale di Cagliari och yrkade återbetalning av värdet av de omtvistade aktierna. Till stöd för sin talan anförde bolaget att det enligt artikel 7.4 i lag nr 140/1999 hade rätt att utträda ut Sotacarbo och att det sistnämnda bolaget enligt artikel 2437 i civillagen var skyldigt att återbetala värdet av de ifrågavarande aktierna.

13 Lag nr 273/2002 antogs efter det att Enirisorse hade väckt talan. När denna lag trädde i kraft, och särskilt på grund av artikel 33 i lagen, yrkade Enirisorse att den nationella domstolen skulle begära ett förhandsavgörande från domstolen avseende, bland annat, frågan huruvida en sådan åtgärd som den som föreskrivs i artikel 33 i nämnda lag utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 EG.

14 Tribunale di Cagliari fann dels att Sotacarbo genom artikel 33 i lag nr 273/2002 får ett ekonomiskt tillskott som skall bedömas mot bakgrund av EG-fördragets bestämmelser om statligt stöd, dels att det förelåg tvivel om huruvida denna artikel är förenlig med principen om likabehandling "i en marknadsekonomi". Tribunale di Cagliari beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Innebär artikel 33 i lag nr [273/2002] att Sotacarbo SpA getts ett statligt stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 87 EG och som genomförts på ett rättsstridigt sätt då det inte har anmälts i enlighet med artikel 88.3 EG?

2) Står nämnda bestämmelse i strid med artiklarna 43 EG, 44 EG, 48 EG, 49 EG och följande artiklar i fördraget, vilka rör etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster?"

Huruvida tolkningsfrågorna kan upptas till sakprövning

Yttranden som inkommit till domstolen

15 Sotacarbo har inledningsvis anfört att de frågor som den nationella domstolen har ställt skall avvisas med hänsyn till de kriterier för sakprövning som domstolen fastställt avseende begäran om förhandsavgörande. I beslutet om hänskjutande ges nämligen inte någon beskrivning av bolaget Sotacarbos säregna rättsliga ställning, av den uppgift av allmänintresse som bolaget anförtrotts eller av den särskilda styrelseform som gäller för bolaget. Den nationella domstolen har enligt Sotacarbo inte heller redogjort tillräckligt noga för det nationella rättsliga sammanhang i vilket artikel 33 i lag nr 273/2002 ingår. Det har slutligen inte i beslutet om hänskjutande

getts någon förklaring avseende det samband som den nationella domstolen ansåg föreligga mellan de artiklar i fördraget som omfattas av den första frågan och de som omfattas av den andra frågan. Den andra frågan saknar dessutom helt betydelse för utgången av tvisten vid den nationella domstolen.

16 Den italienska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission har erinrat om att det följer av dom av den 17 juni 1999 i mål C-295/97, Piaggio (REG 1999, s. I-3735, punkterna 29–33), att det inte åligger domstolen att inom ramen för en begäran om förhandsavgörande uttala sig om huruvida ett eventuellt statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden. Domstolen kan endast pröva huruvida den nationella bestämmelse som är aktuell i målet vid den nationella domstolen omfattas av begreppet statligt stöd eller ej. Den italienska regeringen anser under dessa omständigheter att den del av den första frågan som syftar till att klarlägga huruvida den ifrågavarande lagstiftningsåtgärden utgör ett statligt stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden skall avvisas. Kommissionen har för sin del förespråkat en omformulering av den första frågan, så att domstolen kan ge ett användbart svar till den nationella domstolen. Den italienska regeringen och kommissionen anser att den andra frågan skall avvisas, eftersom den nationella domstolen inte exakt har angett skälen till varför den har ställt denna fråga.

Domstolens svar

17 Domstolen erinrar inledningsvis om att det framgår av fast rättspraxis att det krävs att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av gemenskapsrätten som är användbar för den nationella domstolen (se bland annat dom av den 21 september 1999 i de förenade målen C-115/97–C-117/97, Bretjens', REG 1999, s. I-6025, punkt 38, av den 11 september 2003 i mål C-207/01, Altair Chimica, REG 2003, s. I-8875, punkt 24, och av den 9 september 2004 i mål C-72/03, Carbonati Apuani, REG 2004, s. I-8027, punkt 10).

18 De uppgifter som lämnas i begäran om förhandsavgörande skall således inte bara göra det möjligt för domstolen att lämna användbara svar, utan också ge såväl medlemsstaternas regeringar som andra berörda parter möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i domstolens stadga. Det åligger domstolen att se till att denna möjlighet finns, eftersom det enligt nyssnämnda bestämmelse endast är begäran om förhandsavgörande som delges de berörda parterna (se bland annat beslut av den 30 april 1998 i de förenade målen C-128/97 och C-137/97, Testa och Modesti, REG 1998 s. I-2181, punkt 6, och av den 11 maj 1999 i mål C-325/98, Anssens, REG 1999, s. I-2969, punkt 8, samt domen i det ovannämnda målet Altair Chimica, punkt 25).

19 I förevarande fall ges i begäran om förhandsavgörande en kortfattad men precis redogörelse för relevanta nationella bestämmelser liksom för bakgrunden till målet och målets art. Av detta följer att den nationella domstolen på ett tillräckligt tydligt sätt har klargjort såväl den faktiska som den rättsliga bakgrunden till sina frågor om tolkning av gemenskapsrätten och att den har gett domstolen alla nödvändiga uppgifter för att denna skall kunna besvara frågorna på ett användbart sätt.

20 Sotacarbo kan således inte vinna framgång med det argument som bolaget framfört till stöd för sitt yrkande att begäran om förhandsavgörande i dess helhet skall avvisas.

21 Vad gäller särskilt den andra tolkningsfrågan har domstolen slagit fast att det är nödvändigt att den nationella domstolen ger en viss förklaring till varför den begär tolkning av just dessa bestämmelser i gemenskapsrätten och vilket samband som den nationella domstolen anser finns mellan dessa bestämmelser och de nationella bestämmelser som är relevanta i tvisten (beslut av den 28 juni 2000 i mål C-116/00, Laguillaumie, REG 2000, s. I-4979, punkt 16, och domen i det ovannämnda målet Carbonati Apuani, punkt 11).

22 Den nationella domstolen har i förevarande fall inte gett någon förklaring över huvud taget till varför den begär tolkning av de gemenskapsrättsliga bestämmelser som avses i den andra frågan. Den andra frågan skall följaktligen avvisas.

23 Vad gäller slutligen den första tolkningsfrågan, följer det av fast rättspraxis att bedömningen av om stödåtgärder är förenliga eller en stödordning förenlig med den gemensamma marknaden faller inom området för den exklusiva behörighet som tillkommer kommissionen, vars beslut kan prövas av domstolen (dom av den 21 november 1991 i mål C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires och Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, REG 1991 s. I-5505, punkt 14, svensk specialutgåva, volym 11, s. I-463, och av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl., REG 1996, s. I-3547, punkt 42, samt domen i det ovannämnda målet Piaggio, punkt 31). En nationell domstol kan följaktligen inte, inom ramen för en begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 234 EG, ställa frågor till domstolen rörande huruvida ett statligt stöd är förenligt eller en stödordning förenlig med den gemensamma marknaden (beslut av den 24 juli 2003 i mål C-297/01, Sicilcassa m.fl., REG 2003, s. I-7849, punkt 47).

24 Domstolen har emellertid likaså vid upprepade tillfällen uttalat att även om det inte ankommer på domstolen att i ett förfarande enligt artikel 234 EG ta ställning till huruvida nationella rättsregler är förenliga med gemenskapsrätten eller tolka nationella lagar eller andra författningar, så är den dock behörig att tillhandahålla den nationella domstolen alla sådana uppgifter om gemenskapsrättens tolkning som gör det möjligt för den nationella domstolen att pröva en sådan fråga om förenlighet för att döma i det mål som anhängiggjorts vid den (se bland annat dom av den 15 december 1993 i mål C-292/92, Hünermund m.fl., REG 1993, s. I-6787, punkt 8, svensk specialutgåva, volym 14, s. I-467, av den 3 maj 2001 i mål C-28/99, Verdonck m.fl., REG 2001, s. I-3399, punkt 28, av den 12 juli 2001 i mål C-399/98, Odine degli Architetti m.fl., REG 2001, s. I-5409, punkt 48, och av den 27 november 2001 i de förenade målen C-285/99 och C-286/99, Lombardini och Mantovani, REG 2001, s. I-9233, punkt 27).

25 Det skall under dessa omständigheter konstateras att den första frågan kan upptas till sakprövning endast i den mån den nationella domstolen med denna fråga söker få klarhet i huruvida en sådan nationell lagstiftningsåtgärd som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken delägarna i ett statskontrollerat bolag, med undantag från de allmänna bestämmelserna, har en möjlighet till utträde ur detta bolag efter att ha avsagt sig all rätt till bolagets tillgångar, skall anses som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

Den första frågan

26 Det skall inledningsvis erinras om att den sålunda omformulerade frågan endast avser tolkningen av artikel 87.1 EG. Domstolen skall följaktligen pröva huruvida villkoren för att denna artikel skall tillämpas är uppfyllda.

27 Det skall först bedömas huruvida Sotacarbo är ett företag i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

28 Domstolen erinrar i detta hänseende om att begreppet företag inom konkurrensrätten enligt fast rättspraxis omfattar varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras (se bland annat dom av den 23 april 1991 i mål C-41/90, Höfner och Elser, REG 1991, s. I-1979, punkt 21, svensk specialutgåva, volym 11, s. I-315, av den 21 september 1999 i mål C-67/96, Albany, REG 1999, s. I-5751, punkt 77, av den 12 september 2000 i de förenade målen C-180/98–C-184/98, Pavlov m.fl., REG 2000, s. I-6451, punkt 74, och av den 10 januari 2006 i mål C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., REG 2005, s. I-289, punkt 107).

29 Ekonomisk verksamhet utgörs av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad (dom av den 16 juni 1987 i mål 118/85, kommissionen mot Italien, REG 1987, s. 2599, punkt 7, och av den 18 juni 1998 i mål C-35/96, kommissionen mot Italien, REG 1998, s. I-3851, punkt 36, samt domen i de ovannämnda förenade målen Pavlov m.fl., punkt 75, och domen i det ovannämnda målet Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., punkt 108).

30 Även om den slutgiltiga bedömningen av denna fråga ankommer på den nationella domstolen kan det konstateras att vissa uppgifter i handlingarna i målet ger vid handen att Sotacarbos verksamhet kan vara av ekonomisk art.

31 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 25 i sitt förslag till avgörande har Sotacarbo nämligen bland annat till uppgift att utveckla ny teknik för kolanvändning och att tillhandahålla förvaltningar, offentligrättsliga organ och bolag som är intresserade av utvecklingen av denna teknik särskilda stödtjänster. Ett företags ekonomiska verksamhet består i allmänhet av precis denna sorts verksamhet. Det har vidare inte bestritts att Sotacarbo har ett vinstsyfte.

32 Till skillnad från vad den italienska regeringen har gjort gällande påverkas inte denna bedömning av den omständigheten att Sotacarbo bildats av offentligrättsliga organ eller att bolaget finansieras genom medel från den italienska staten i syfte att bedriva viss forskningsverksamhet.

33 Det följer nämligen för det första av fast rättspraxis att det sätt på vilket en enhet finansieras saknar betydelse för bedömningen av huruvida enheten bedriver ekonomisk verksamhet (se punkt 28 i förevarande dom).

34 Domstolen har för det andra redan slagit fast att den omständigheten att en enhet har anförtrotts vissa uppgifter av allmänintresse inte kan hindra att den aktuella verksamheten anses vara av ekonomisk art (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 oktober 2001 i mål C-475/99, Ambulanz Glöckner, REG 2001, s. I-8089, punkt 21).

35 Att Sotacarbo bildades i syfte att bedriva viss forskningsverksamhet är följaktligen, till skillnad från vad bolaget har gjort gällande, inte av avgörande betydelse i detta avseende.

36 Det kan under dessa omständigheter inte uteslutas att Sotacarbo bedriver ekonomisk verksamhet och att bolaget således kan anses som ett företag i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

37 Domstolen skall därefter bedöma de olika kriterierna för begreppet statligt stöd enligt nämnda bestämmelse.

38 Domstolen har nämligen vid upprepade tillfällen uttalat att en åtgärd kan utgöra stöd endast när alla villkor i artikel 87.1 EG är uppfyllda (se dom av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, kallat Tubemeuse, REG 1990, s. I-959, punkt 25, svensk specialutgåva, volym 10, s. I-369, av den 14 september 1994 i de förenade målen C-278/92–C-280/92, Spanien mot kommissionen, REG 1994 s. I-4103, punkt 20, av den 16 maj 2002 i mål C-482/99, Frankrike mot kommissionen, REG 2002, s. I-4397, punkt 68, och av den 24 juli 2003 i mål C-280/00 Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg, REG 2003, s. I-7747, punkt 74).

39 Det skall sålunda för det första röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra skall denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje skall mottagaren av stödet gynnas. För det fjärde skall åtgärden snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen (se domen i det ovannämnda målet Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg, punkt 75, och dom av den 3 mars 2005 i mål C-172/03, Heiser, REG 2005, s. I-1627, punkt 27).

40 Eftersom parternas yttranden i förevarande mål huvudsakligen rör det tredje villkoret skall domstolen bedöma detta först.

41 Käranden i målet vid den nationella domstolen har gjort gällande att artikel 33 i lag nr 273/2002 innebär att Sotacarbo gynnas i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Sotacarbo har, med stöd av kommissionen, hävdat att så inte är fallet.

42 Det skall härvid erinras om att begreppet stöd enligt fast rättspraxis inte enbart omfattar konkreta förmåner, utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att vara subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiskt lika effekter (se bland annat dom av den 8 november 2001 i mål C-143/99, Adria-Wien Pipeline och Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, REG 2001, s I-8365, punkt 38, och domen i det ovannämnda målet Heiser, punkt 36).

43 Det skall konstateras att det genom lagarna nr 140/1999 och nr 273/2002, vilka såsom generaladvokaten påpekat i punkt 32 i sitt förslag till avgörande inte kan bedömas var för sig, inrättas en ordning som innebär ett undantag från de allmänna bestämmelser om aktieägares rätt till utträde som bland annat följer av artikel 2437 i civillagen. Enligt sistnämnda bestämmelse är det endast de aktieägare som motsätter sig beslut om att ändra bolagets verksamhetsföremål eller bolagsform eller att överföra huvudkontoret till utlandet som har rätt till utträde.

44 Sotacarbos aktieägare får således genom lag nr 140/1999 en särskild möjlighet till utträde, förutsatt att de betalar de andelar som ännu inte betalats, som de inte skulle ha haft om denna lag inte hade antagits, eftersom villkoren för att artikel 2437 i civillagen skulle kunna tillämpas inte var uppfyllda i målet vid den nationella domstolen.

45 Återbetalning till aktieägarna är dessutom utesluten enligt artikel 33 i lag nr 273/2002 endast om dessa utnyttjar denna möjlighet, vilken utgör ett undantag från de allmänna bestämmelserna.

46 Det kan emellertid inte anses att denna möjlighet gynnar Sotacarbo i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

47 Såsom kommissionen med rätta har gjort gällande innebär nämligen inte den nationella lagstiftningen en fördel vare sig för aktieägarna, som har en särskild möjlighet att utan ersättning för sina aktier utträda ur Sotacarbo, eller för Sotacarbo, eftersom aktieägarna har en rätt men inte en skyldighet att utträda ur bolaget trots att utträdesvillkoren enligt de allmänna bestämmelserna inte är uppfyllda.

48 Av detta följer att lag nr 273/2002 endast förhindrar att Sotacarbos budget belastas med en kostnad som i en normal situation inte skulle ha uppstått. Denna lag innebär följaktligen endast en reglering av den särskilda möjlighet till utträde som delägarna i nämnda bolag har genom lag nr 140/1999 och syftar inte till att minska de kostnader som bolaget normalt sett skulle ha haft.

49 Det skall härvid tilläggas att artikel 33 i lag nr 273/2002 skulle ha kunnat innebära en fördel i den mening som avses i artikel 87.1 EG om rätten till återbetalning hade varit utesluten enligt denna bestämmelse även om utträde hade skett på de villkor som anges i artikel 2437 i civillagen. Det framgår emellertid inte av de handlingar som inkommit till domstolen att så är fallet.

50 Mot bakgrund av att de villkor som anges i artikel 87.1 EG är kumulativa (se punkt 38 i förevarande dom) saknas det anledning att pröva huruvida de övriga kriterierna för statligt stöd är uppfyllda i förevarande fall.

51 Den första frågan skall följaktligen besvaras så, att en sådan nationell lagstiftningsåtgärd som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken delägarna i ett statskontrollerat bolag, med undantag från de allmänna bestämmelserna, har en möjlighet till utträde ur detta bolag efter att ha avsagt sig all rätt till bolagets tillgångar, inte kan anses som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 EG.

Rättegångskostnader

52 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

En sådan nationell lagstiftningsåtgärd som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken delägarna i ett statskontrollerat bolag, med undantag från de allmänna bestämmelserna, har en möjlighet till utträde ur detta bolag efter att ha avsagt sig all rätt till bolagets tillgångar, kan inte anses som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 EG.

Underskrifter